

Yttrande över Kultursamverkansutredningens delbetänkande – Spela samman – en ny modell för statens stöd till regional kulturverksamhet (SOU 2010:11)

I föreliggande yttrande använder förvaltningen genomgående endast "kulturportfölj" som benämning på det samlade statsbidrag som formellt föreslås utgöra det nya anslaget Bidrag till regional kulturverksamhet och som omfattas av samverkansmodellen.

1 Förslagets grundpelare – landstinget fördelar vissa statliga bidrag

På samma sätt som i yttrande över Kulturutredningens betänkande (SOU 2009:16), ställer sig förvaltningen i grunden positiv till grundtanken i förslaget, d v s att decentralisera fördelningen av statliga bidrag till regionala politiker. Genom att den slutliga fördelningen av medel görs på regional nivå ökar förutsättningarna att genomföra den kulturpolitik som de regionalt folkvalda eftersträvar och de statliga medlen kan samordnas med landstingets och i förekommande fall även kommunernas egna satsningar på kultur. Förvaltningen instämmer i vad som anfördes redan av Kulturutredningen, nämligen att modellen förstärker den demokratiska aspekten i och med att besluten om medelsfördelning förs närmare medborgarna i den berörda regionen.

I sammanhanget är det viktigt att den statliga parten – Kulturrådet – inte fastnar i det nuvarande statsbidragssystemets strukturer i förhandlingen med landstinget. Staten måste vara lyhörd för varje landstings strävan till lösningar som är anpassade för just den egna regionen.

Det finns förhållanden som gör stockholmsregionen unik. Dels är Stockholms stad helt dominerande vad avser de kommunala kultursatsningarna. Dels har länet ett mycket omfattande fristående kulturliv som till stora delar inte omfattas av Kultursamverkansutredningens förslag till

samverkan. Det är naturligtvis angeläget att både Stockholms stad och länet som helhet får goda möjligheter att föra en kulturpolitik värdig en huvudstadsregion. Staten måste därför ha förståelse för att samverkansmodellen kan ha behov av särskilda lösningar då en regional kulturplan ska tas fram för Stockholms län.

2 Regionala kulturplaner

Enligt förvaltningens mening måste varje landsting själv få bestämma hur man handhar sitt regionala samordningsansvar; vilka intressenter som landstinget har kontakt med, på vilket sätt och i vilken omfattning.

Utredningen skisserar ett mycket omfattande samverkansförfarande som innebär en avsevärd höjning av ambitionsnivån i bidragsgivningen. I dag har Kulturrådet normalt ingen kommunikation med landsting, kommuner eller de regionala kulturinstitutionerna inför beslut om statligt bidrag. I den nya samverkansmodellen förutsätts landstingen ha ett mycket omfattande samverkansförfarande med kommuner, det civila samhället och företrädare för kulturlivet. Mot den bakgrunden är det anmärkningsvärt att utredningen diskuterar behov av förstärkta anslag till Kulturrådet och även flera av de övriga kulturmyndigheterna medan landstingen förutsätts klara arbetet med i huvudsak befintliga resurser. För Stockholms läns landsting kommer det samverkansförfarande som utredningen anger att kräva en kraftigt utökad administrativ insats. Enligt förvaltningens mening står det omfattande samverkansförfarandet inte i rimlig proportion till vilka statsbidrag och kulturverksamheter som omfattas av samverkansförfarandet och som i Stockholms län endast berör en mindre del av det regionala kulturlivet och därmed även en mindre del av landstingets och Stockholms stads stöd till kultur. Förutom att landstingen ska samverka med kommunerna och samråda med företrädare för det civila samhället och kulturlivet, ska landstingen även svara för uppföljning av de regionala kulturplanerna.

Enligt förvaltningens mening bör utgångspunkten helt enkelt vara att staten minskar de statliga kulturmyndigheternas omfattning och överför frigjorda medel till landstinget som ersättning för den ökade administration som måste byggas upp regionalt. Det är inte acceptabelt att staten föreskriver en ordning som kan tvinga landsting och regioner att bygga upp och bekosta en administration samtidigt som staten inte minskar sin.

3 Samverkan mellan statliga myndigheter

Förvaltningen tycker att det bör eftersträvas enkelhet och enhetlighet i både organisationen av de statliga kulturmyndigheterna och i det nya statsbidragssystemets utformning. Kultursamverkansutredningen är dock inte konsekvent i de avseendena. Inom den statliga organisationen föreslås i samstämmighet med Kulturutredningen att Kulturrådet få ansvar för förhandlingarna med landstingen om kulturportföljens storlek. Därutöver föreslås dock flera andra kulturmyndigheter/motsvarande få en aktiv roll i statsbidragstilldelningen i och med att myndigheterna förutsätts behålla fackkompetensen för vissa kulturområden även om bidragsmedlen införlivas i Kulturportföljen. Det rör Nämnden för hemslöjdsfrågor (NFH) avseende bidrag till läns hemslöjds konsulenterna, Svenska Filminstitutet (SFI) rörande bidrag till regionala resurscentrum för film och video, Riksarkivet rörande bidrag till arkivverksamhet (föreningsarkiven) samt Riksantikvarieämbetet avseende frågor kopplade till kulturmiljöarbetet. Därutöver föreslås det statliga stödet till länsbiblioteken, som i dag fördelas av Kulturrådet, exkluderas ur kulturportföljen och i stället fördelas av Kungliga biblioteket som förväntas få ett nationellt uppdrag för att främja samverkan och driva på utvecklingen inom biblioteksväsendet.

Trots att Kulturutredningens grundtanke var att samla de statliga kulturstöden inom Kulturportföljen så föreslår Kultursamverkansutredningen att inte mindre än fem myndigheter inklusive Kulturrådet ska vara engagerade i statens arbete med Kulturportföljen. Därutöver ska således stödet till länsbiblioteken hanteras av en sjätte myndighet helt skilt från förfarandet med Kulturportföljen.

Parallellt med Kultursamverkansutredningen har Utredningen om en nationell musikplattform (SOU 2010:12) föreslagit att den nuvarande myndigheten Statens musiksamlingar ges ett utökat uppdrag för samordning av nationella musikprojekt under benämningen Statens musikverk, som sålunda skulle bli den sjunde statliga myndigheten som får del i bidragsvitningen.

Förvaltningen anser att Kulturrådet som får ansvar för det samlade statliga anslaget Bidrag till regional kulturverksamhet, även bör tillföras erforderlig fackkompetens inom berörda konstformer.

4 Statliga bidrag som ingår i Kulturportföljen

Förvaltningen ställer sig positiv de statliga bidrag som föreslås ingå i kulturportföljen. Tyvärr begränsas förslaget till i huvudsak statens stöd till s k regionala kulturinstitutioner och länskonsulenter och jämförbara verksamheter, exkl stödet till länsbiblioteken som föreslås föras över till Kungliga biblioteket.

Förvaltningen tycker att det är viktigt att bidragen till Läns hemslöjds-konsulenter och Regionala resurscentrum för film och video inordnas i Kulturportföljen. Förvaltningen anser att det vore naturligt att även de statliga bidragen till fristående kulturorganisationer samt det s k arrangörstödet inkluderas i kulturportföljen.

Kultursamverkansutredningen föreslår en ordning där i huvudsak de nuvarande statliga bidragen till s k regionala kulturinstitutioner och motsvarande verksamheter ska ingå. I Stockholms län utgör de verksamheterna en mindre del av länets regionala kulturliv. Stockholms läns landsting stöder sju länsövergripande funktioner med ca 22 mnkr om året. Därutöver stöder landstinget det fristående kulturlivet med ca 60 mnkr samt Stockholms konserthus och Kungliga filharmonikerna med ca 110 mnkr. Det innebär att den regionala samverkan, kulturplanen och överläggningarna med staten, omfattar en mindre del av länets kulturliv. De statliga bidragen till samma verksamheter uppgår till ca 13 mnkr.

Förvaltningen anser därför att även de statliga medlen till fria grupper inom teater, dans och musik bör ingå i portföljen. Bland de fria grupper i Stockholms län som får statligt stöd förekommer vanligtvis minst en fjärdedel även som mottagare av stöd från landstinget. Det skulle således vara fördelaktigt att kunna inkludera även de fria grupperna inom scenkonstområdet i den samordning av den nationella och regionala kulturpolitik som portföljmodellen innebär. Staten kan med fördel bevaka de statliga intressena av bidragsfördelningen i förhandlingarna med landstinget och genom den uppföljning av genomförandet som betänkandet föreslår.

I betänkandets avsnitt 5.2.8 för utredningen ett resonemang kring de statliga bidragen till fristående teater-, dans- och musikgrupper vilka inte föreslås ingå i Kulturportföljen. Utredningen för ett resonemang om att finansieringen av de fristående grupperna ändå bör kunna diskuteras mellan staten och den kommunala nivån inom ramen för samverkansmodellen. Förvaltningen tycker att det är otydligt att föreslå att

Kulturportföljen inte ska omfatta bidragen till de fristående grupperna men samtidigt säga att förhandlingen mellan landsting och staten även kan beröra de fristående grupperna.

4.1 Bidrag till biblioteksverksamhet

De statliga bidragen till länsbibliotek (inkl bidrag till Länecentraler och Biblioteksdepåer) fördelas i dag av Kulturrådet men föreslås brytas ur kulturportföljen och i stället fördelas av Kungliga biblioteket som förväntas få ett nationellt uppdrag för att främja samverkan och driva på utvecklingen inom biblioteksväsendet. Förvaltningen tycker att det behövs en kraftsamling av bibliotekssamordning i riket och är därmed positiv till att Kungliga biblioteket får rollen som nav och samordnare när det gäller infrastrukturfrågor för svenskt biblioteksväsende. För att resurserna till folkbiblioteksväsendet som helhet ska kunna användas så effektivt som möjligt behövs samordning i frågor som en nationell bibliotekskatalog och nationella licenser för digitalt material som garanterar jämlik tillgång för invånarna. Det behövs också kraftiga insatser för att öka den digitala hanteringen och minska digitala klyftor. Statistik- och kvalitetsfrågor är också viktiga i en sådan infrastruktur. Här kan en nationell samordning av biblioteksresurserna göra skillnad. Mot den bakgrunden är det också naturligt att Kungliga biblioteket förfogar de statliga bidragsmedlen till biblioteksverksamhet även om det innebär ett avsteg från principen att inordna så många statliga stöd som möjlighet i kulturportföljen.

4.2 Regionala resurscentrum för film och video

Förvaltningen ser positivt på utredningens förslag att det statliga stödet till filmresurscentrum inordnas i Kulturportföljen.

Vi ser också positivt på att föra över fler delar av det statliga filmstödet till det nya regionala bidragsanslaget och att föra en öppen diskussion om filmkulturella insatser. Idag går 120 statliga miljoner till filmkulturella insatser genom Svenska Filminstitutet, endast 16 miljoner går till regionala resurscentrum. Detta står inte i paritet med de regionala insatserna i form av ekonomi och verksamhet. Den kunskap och det kontaktnät som finns hos resurscentren för verksamheter och insatser på lokal nivå kommer att få en effektivare användning med en direkt överföring av medel för skolbiostöd, biografutveckling och talangutveckling.

Förvaltningen ser också positivt på Kulturrådet som företrädare för staten i överenskommelsen om finansieringen.

4.3 Läns hemslöjds konsulenter

Förvaltningen ser även positivt på utredningens förslag att det statliga stödet till Läns hemslöjds konsulenter inordnas i Kulturportföljen. Även inom detta område bör erforderlig fackkompetens tillförs Kulturrådet vilket innebär att nämnden för hemslöjdsfrågor (NHF) avvecklas. NFH har i dag en i sammanhanget speciell roll då man ofta svarar för samordning av vissa nationella projekt gentemot både Läns hemslöjds konsulenter och den ideella hemslöjdsrörelsen - en funktions som därmed skulle försvinna. Förvaltningen anser dock att landets Läns hemslöjds konsulenter bör kunna ta eget ansvar för samverkan över länsgränserna.